

Stiklestad. 60 år med Spelet.



Viktig: Flere storheter i norsk teater har stått på scenen på Stiklestad. Blant annet gjorde Liv Ullmann sine første store roller her. Her sammen med regissør og konge Georg Løkkeberg i 1964.



Utvikling: Ikke bare har manus, musikk og kostymer endret seg. Scene og orkesterfasiliteter har også endret seg vesentlig fra 1954.

Spelet i 60 år

Alle spels mor feirer 60 år i år. Siden urpremieren i 1954 har flere hundre tusen personer sett «Spelet om Heilag Olav».

For andre gang skal Spelet også i år spilles på nattetid. I fjor fikk forestillingen strålende kritikker for stemningen kveldsmørket og lyssettingen gir. Tidligere i år fikk de vel 800 dugnadsarbeiderne rundt «Spelet om Heilag Olav» den norske frivillighetsprisen for sin iherdige innsats for å holde liv i Nordens største og lengstlevende friluftsteater.



Frisk konge: Per Frisch gjorde rollen som kongen i tre år, og avsluttet i 2011 sine (hittil) ti år i Spelet med fem år som Torgeir Flekk.



Sterkt: Paul Ottar Haga (Torgeir Flekk, t.v.) og Hallvard Holmen (kongen)

1030 Olav II Haraldsson dør i slaget på Stiklestad. Olav blir helgenkåret året etter. Etter kong Olavs død kommer det store omslaget i folket. Stiklestad blir den moderne nasjonens Norges vugge.

1930 Med Heimferd vinner Olav Gullvåg den nasjonale kantatekonkurransen i forbindelse med 900-årsmarkeringen av slaget på Stiklestad.

1935 Olav Gullvåg besøker Jon M. Suul i Verdalen for å se på utskjæringer og veggmaleri lensmannen har laget over Heimferd.

1938 Jon M. Suul ser et sagaspel på Gimsar i Gauldalen. Initiativ fra Arnt S. Bakken om stevneplass på Stiklestad.

1939 Sagaspel på Mære. Lokal forfatter får oppdraget med å skrive spel til oppføring på Sul.

1940-1945 Nasjonal Samling forsøker å kuppe Stiklestad, og gjøre Olavs-arven til sin. Nazimonumentet ved minnelunden blir resolutt knust av handfaste menn så snart freden er et faktum.

1946 Verdalen kommune kjøper 12 dekar jord fra Theodor Stiklestad. Opparbeidelsen av stevneplassen begynner. Gullvåg skriver første utkast av «natterast på Suul».

1948 Stevneplassen åpner med sangerstevne. Gullvåg skriver ferdig «Natterast på Suul».

1950 Bernt Karlgård blir involvert i planene om et sagaspel på Sul. Tribuneanlegget på plass i Stiklestadamfiet. Jon M. Suul kontakter Paul Okkenhaug.

1951 Gjestespel fra Frösön: «Arnljot» av Peterson-Berger. Ble også spilt i 1956 og 1957.

1952 Speidere som samles til landsleir i Verdalen viser fram «Kongen kjem heim» av Emil Herje. Bernt Karlgård overtaler Jon M. Suul til å flytte det planlagte spelet fra Sul til Stiklestad.

1953 Paul Okkenhaug begynner å komponere musikk til «Natterast på Suul».

1954 Urpremiere på «Føre slaget», som spelet nå heter. 29. juli besøker 5.000 publikummere et Stiklestad badet i sol. I løpet av tre speldager besøker 20.000 tilskuere Stiklestad.

1955 Symfoniorkesteret blir byttet ut med janit-sjararrangement og Divisjonsmusikken.

1960 «Føre slaget» er skrevet om og utvidet med en akt. Nå heter spelet «Stiklestad».

1961 «Stiklestad» får ny tredje akt og nytt navn: «Spelet om Heilag Olav». Jon M. Suul og Olav Gullvåg dør dette året.

1964 For første gang blir en forestilling avlyst på grunn av regn. Som Gudrun gjør Liv Ullmann sin første og største sangrolle i hele karrieren.

1966 Nasjonal forfatterkonkurransen om nytt Stiklestadspel. Bjarne Slapgaard vinner med manuset «Den nye kongevegen». Stykket er aldri oppført.



i Spelet om Heilag Olav i 2005.

Fakta

Kongen i seksti år:

1954–1955	Gisle Straume
1958–1959	Finn Kvalem
1960–1963	Gisle Straume
1964	Georg Løkkeberg
1965	Lars Andreas Larssen
1966–1967	Gisle Straume
1968	Wilfred Breistrand
1969–1970	Odd Furøy
1971	Gisle Straume
1972–1973	Ivar Nørve
1974–1976	Nils Ole Oftebro
1977–1983	Erik Hivju
1984–1987	Per Frisch
1988–1990	Jan Grønli
1991–1993	Nils Ole Oftebro
1994	Ingar Helge Gimle
1995	Nils Ole Oftebro
1996	Svein Roger Karlsen
1997–1998	Even Stormoen
1999–2002	Paul-Ottar Haga
2003	Anders B. Christiansen
2004	Nicolai Cleve Broch
2005–2006	Halvard Holmen
2007	Anders B. Christiansen
2008	Lasse Kolsrud
2009	Sven Nordin
2010	Henrik Rafaelsen
2011	Nicolai Cleve Broch
2012–2013	Henrik Mestad
2014	Pål Christian Eggen

Instruktør i seksti år:

1954–1955	Gisle Straume
1958–1959	Amund Rydland
1960–1963	Bjarne Andersen
1964–1966	Georg Løkkeberg
1967	Gisle Straume
1968	Georg Løkkeberg
1969–1971	Ola B. Johannessen
1972–1976	Otto Homlung
1977–1983	Arne Aas
1984–1987	Otto Homlung
1988–1991	Arnulf Haga
1992–1993	Otto Homlung
1994–1995	Arnulf Haga
1996–1998	Eirik Stubø
1999–2002	Arnulf Haga
2003–2004	Tyra Tønnesen
2005–2006	Arnulf Haga
2007–2009	Stein Winge
2010–2011	Bentein Baardson
2012–2014	Marit Moum Aune

1967 Gisle Straume er koreograf, og lager for første gang korsformasjonen i stykkets sluttbilde. Han skaper også formasjonen til Grottekvenna («Store grotta»)

1968 Sulstua blir det første permanente huset på scenen. Tømmerhuset er tegnet av fylkeskonservator John Aasum, og erstatter papphusene som var malt av Bjørn Flyum.

1969 Ola B. Johannessen tar over regien. Dette er et vendepunkt i spelhistorien. Han tar amatørerne på alvor. I alt medvirker 150 aktører i Spelet – 115 av disse som statister.

1971 Gisle Straume får tidenes første Stiklestadpris.

1979 «Olskjelda» på scenen konstrueres av Harald Aksnes og Leif Bjørkli. Torbjørn Fossum omarrangerer musikken til symfonisk stil.

1980 Hele kongefamilien, kong Olav, kronprins Harald, kronprinsesse Sonja, prinsesse Märtha Louise og prins Haakon Magnus er for første gang samlet på Stiklestad olsokdagen.

1983 Olsokmusikken blir spilt inn på plate.

1985 Eline Lindhjem blir Spelets første suf-flør.

1994 Ole Kristian Ruud blir ny musikalsk leder. Forfatter Vera Henriksen får Stiklestadprisen.

1997 En konsertversjon av Spelet utgis på CD, med Trondheimssolistene under ledelse av dirigent Ole Kristian Ruud.

2003 Tyra Tønnesen overtar regien, som første kvinne. Dramatiske endringer som utløser debatt om nytt spel i media. Størst debatt skaper nok skikkelsen «utburden» som plutselig dukker opp i mangfold på scenen.

2004 Kongen spilles av Nicolai Cleve Broch, og Spelet instrueres av Tyra Tønnesen.

2005 Mange puster lettet ut når Arnulf Haga igjen tar regi på Spelet. Men også han lar én utburd være igjen på scenen.

2007 Stein Winge skal regissere Spelet, og debatten lar ikke vente på seg. Winge provoserer mange ved å «fjerne kristendommen» fra stykket, og å gjøre det blodigere. Blant annet forsvinner korsformasjonen, og i tillegg blir Gudrun drept i siste scene. Media kaller det et «Winge-klippet» spel.

2013 Spelet settes for første gang opp som nattforestilling, lyssatt av Øyvind Myren. Med forestillingsstart kl. 23.00, lir det over midnatt før kongen faller på en lyssatt Stiklestad-scene.

2014 «Spelet om Heilag Olav» feirer 60 år. Det er også 1000 år siden Olav Haraldsson lot seg døpe i Rouen.